

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ วิธิตำเนินการ และผลการวิจัย ดังต่อไปนี้
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์สภาพการลงทุนทางการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 5 ปีการศึกษา 2527, 2529 และ 2531
2. เพื่อวิเคราะห์ถึงความเสมอภาคของการลงทุนทางการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามขนาดและสภาพที่ตั้งของโรงเรียน ในเขตการศึกษา 5 ปีการศึกษา 2527, 2529 และ 2531

วิธิตำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 จำนวน 109 โรงเรียน เก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างได้ 80 โรงเรียน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสำรวจเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนนักเรียน ครู-อาจารย์ และสภาพการเงินของโรงเรียน ในปีการศึกษา 2527, 2529 และ 2531
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ส่งแบบสำรวจข้อมูลพร้อมกับหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลทางไปรษณีย์ หลังจากนั้น 2-3 สัปดาห์ผู้วิจัยได้ส่งจดหมายติดตามอีกครั้งหนึ่ง หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ติดตามแบบสำรวจด้วยตนเองอีกครั้งหนึ่งในบางจังหวัด
4. การวิเคราะห์ข้อมูล เนื่องจากค่าสถิติบางค่าไม่มีโปรแกรมสำเร็จรูป จึงต้องสร้างโปรแกรมสำหรับคำนวณโดยคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าคงลอเรนซ์ และคหสัมพันธ์ โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

4.1 วิเคราะห์สภาพการลงทุนทางการศึกษาจากเงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ และยอดรวมเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ เฉลี่ยเป็นรายโรงเรียนและรายหัวนักเรียน จำแนกตามขนาดและที่ตั้งของโรงเรียน

4.2 วิเคราะห์ความเสมอภาคของการลงทุนทางการศึกษา โดยใช้เส้นโค้งลอเรนซ์ และคหสัมพันธ์

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สภาพการลงทุนทางการศึกษา
  - 1.1 การลงทุนทางการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเพิ่มขึ้น โดยส่วนใหญ่เป็นเงินงบประมาณประมาณร้อยละ 86 และเป็นเงินนอกงบประมาณประมาณร้อยละ 14

1.2 การลงทุนทางการศึกษาจากเงินงบประมาณในโรงเรียนมัธยมศึกษาใช้เงินงบ
ดำเนินการประมาณร้อยละ 91 เป็นงบลงทุนประมาณร้อยละ 9

1.3 การลงทุนทางการศึกษาจากเงินงบประมาณโดยทั่วไปมีการลงทุนเพิ่มขึ้นทุกปี
ยกเว้นโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนนอกเขตเมือง

1.4 การลงทุนทางการศึกษาจากเงินงบประมาณ มีค่าใช้จ่ายแยกตามหมวดใกล้เคียง
กัน ดังนี้

หมวดเงินเดือน ค่าจ้างประจำและค่าจ้างชั่วคราว เป็นหมวดที่ใช้จ่ายสูงสุด
หมวดค่าครุภัณฑ์ ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง เป็นหมวดที่ใช้จ่ายเป็นอันดับสอง
หมวดค่าใช้สอย เป็นหมวดที่ใช้จ่ายต่ำสุด ยกเว้นโรงเรียนขนาดเล็กและ
ขนาดใหญ่ ที่หมวดค่าตอบแทน มีค่าใช้จ่ายต่ำสุด

1.5 การลงทุนทางการศึกษาจากเงินงบประมาณเฉลี่ยรายหัวนักเรียนสูงสุด ใน
โรงเรียนขนาดเล็ก ในปีการศึกษา 2529 มีงบประมาณเฉลี่ยรายหัวสูงสุดเท่ากับ 6,283.45 บาท
โรงเรียนขนาดกลางมีงบประมาณเฉลี่ยรายหัวต่ำสุด ซึ่งเท่ากับ 2,786.53 บาท ในปีการศึกษา
2527 โดยโรงเรียนในเขตเมืองมีงบประมาณเฉลี่ยรายหัวสูงกว่าโรงเรียนนอกเขตเมือง (ยกเว้น
ในปีการศึกษา 2529) โดยในปีการศึกษา 2531 งบประมาณเฉลี่ยรายหัวสูงสุดของโรงเรียนใน
เขตเมืองเท่ากับ 4,458.56 บาท

1.6 การลงทุนทางการศึกษาจากเงินนอกงบประมาณเฉลี่ยรายหัวสูงสุดในโรงเรียน
ขนาดใหญ่ ในปีการศึกษา 2531 มีเงินนอกงบประมาณเฉลี่ยรายหัวสูงสุดเท่ากับ 783.01 บาท
และในปีการศึกษา 2529 โรงเรียนขนาดเล็กมีเงินนอกงบประมาณเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 315.90 บาท
โดยโรงเรียนในเขตเมืองมีเงินนอกงบประมาณเฉลี่ยรายหัวสูงกว่าโรงเรียนนอกเขตเมือง ในปี
การศึกษา 2531 เงินนอกงบประมาณเฉลี่ยรายหัวของโรงเรียนในเขตเมืองเท่ากับ 769.96 บาท

1.7 การลงทุนทางการศึกษาจากเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณรวมกันเฉลี่ย
รายหัวสูงสุดในโรงเรียนขนาดเล็ก ในปีการศึกษา 2529 มีการลงทุนเฉลี่ยรายหัวสูงสุดเท่ากับ
6,599.35 บาท และในปีการศึกษา 2527 โรงเรียนขนาดกลางมีการลงทุนเฉลี่ยรายหัวต่ำสุด
เท่ากับ 3,254.30 บาท โดยโรงเรียนในเขตเมืองมีการลงทุนเฉลี่ยรายหัวสูงกว่าโรงเรียน
นอกเขตเมืองยกเว้นปีการศึกษา 2529 ในปีการศึกษา 2531 การลงทุนเฉลี่ยรายหัวสูงสุดของ
โรงเรียนในเขตเมืองเท่ากับ 5,228.53 บาท

2. ผลการวิเคราะห์ความเสมอภาคของการลงทุนทางการศึกษา

2.1 ครัวเรือนจিনিของการลงทุนทางการศึกษาจากเงินงบประมาณมีค่าใกล้เคียงกันมากที่สุด
ในปีการศึกษา 2531 ครัวเรือนจিনিจากเงินนอกงบประมาณมีค่าใกล้เคียงกันมากที่สุดในปีการศึกษา
2529 และครัวเรือนจিনিจากเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณรวมกันมีค่าใกล้เคียงกันมากที่สุด
ในปีการศึกษา 2529 แสดงว่าจากเงินนอกงบประมาณและเงินรวมทั้งสองมีความเสมอภาคของการ
ลงทุนทางการศึกษามากที่สุดในปีการศึกษา 2529

2.2 การลงทุนทางการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษามีแนวโน้มมีความเสมอภาคมากขึ้น

2.3 ทรัพยากรเงินของการลงทุนทางการศึกษาจากเงินงบประมาณในโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง และโรงเรียนนอกเขตเมือง มีค่าใกล้เคียงกันมากที่สุด ในปีการศึกษา 2531 แสดงว่ามีความเสมอภาคของการลงทุนทางการศึกษาจากเงินงบประมาณในโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง และโรงเรียนนอกเขตเมืองมากที่สุด ในปีการศึกษา 2531

2.4 ทรัพยากรเงินของการลงทุนทางการศึกษาจากเงินงบประมาณในโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนในเขตเมืองมีค่าลดลง แสดงว่ามีความเสมอภาคมากขึ้นในโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนในเขตเมือง

2.5 ทรัพยากรเงินของการลงทุนทางการศึกษาจากเงินนอกงบประมาณในโรงเรียนขนาดเล็ก ใหญ่ และโรงเรียนในเขตเมือง มีค่าใกล้เคียงกันมากที่สุด ในปีการศึกษา 2529 แสดงว่ามีความเสมอภาคของการลงทุนทางการศึกษาจากเงินนอกงบประมาณในโรงเรียนขนาดเล็ก ใหญ่ และโรงเรียนในเขตเมืองมากที่สุด ในปีการศึกษา 2529 และทรัพยากรเงินของโรงเรียนในเขตเมืองน้อยกว่าโรงเรียนนอกเขตเมือง แสดงว่ามีความเสมอภาคของการลงทุนทางการศึกษาในโรงเรียนในเขตเมืองมากกว่าโรงเรียนนอกเขตเมือง

2.6 ทรัพยากรเงินของการลงทุนทางการศึกษาจากเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณรวมกันของโรงเรียนในเขตเมืองมีค่าลดลง ขณะที่โรงเรียนนอกเขตเมืองมีค่าทรัพยากรเงินเพิ่มขึ้น แสดงว่าโรงเรียนในเขตเมืองมีความเสมอภาคของการลงทุนทางการศึกษามากขึ้น แต่โรงเรียนนอกเขตเมืองมีแนวโน้มว่าความเสมอภาคในการลงทุนทางการศึกษาไม่เพิ่มขึ้น

2.7 ทรัพยากรเงินของการลงทุนทางการศึกษาจากเงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ และยอดรวมเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ เมื่อเปรียบเทียบตามขนาดของโรงเรียน ค่าทรัพยากรเงินของโรงเรียนขนาดกลางมีค่าเข้าใกล้กันมากที่สุด แสดงว่าโรงเรียนขนาดกลางมีความเสมอภาคมากกว่า

2.8 ทรัพยากรเงินของการลงทุนทางการศึกษาจากเงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ เมื่อเปรียบเทียบตามสภาพที่ตั้งของโรงเรียน ค่าทรัพยากรเงินของโรงเรียนในเขตเมืองมีค่าเข้าใกล้กันมากที่สุด แสดงว่าโรงเรียนในเขตเมืองมีความเสมอภาคมากกว่าโรงเรียนนอกเขตเมือง

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยพบว่า การลงทุนทางการศึกษาจากเงินงบประมาณ เป็นค่าใช้จ่ายงบประมาณในการมากกว่างบลงทุน ในโรงเรียนทุกขนาดทั้งในเขตและนอกเขตเมือง คือเป็นงบดำเนินการระหว่าง 84-94% แสดงว่า รัฐลงทุนทางการศึกษาไม่สูงนัก คือรัฐลงทุนเพียงเพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนไปได้ ถ้าพิจารณาในหมวดงบดำเนินการ จะเห็นได้ว่าเป็นงบเงินเดือนระหว่าง

70-80 % แสดงว่าแม้แต่ค่าใช้จ่ายสอย ค่าวัสดุ ค่าสาธารณูปโภค และค่าตอบแทนอื่น ๆ ในการจัดการเรียนการสอนมีไม่มากนัก

2. จากการวิจัยที่พบว่าการลงทุนทางการศึกษาจากเงินงบประมาณมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี เมื่อพิจารณาค่าใช้จ่ายเฉลี่ยรายหัวนักเรียนเปรียบเทียบกันตามขนาดของโรงเรียน ปรากฏว่าโรงเรียนขนาดเล็กมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยรายหัวสูงสุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเพราะว่าโดยทั่วไปโรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวนนักเรียนน้อย แต่โรงเรียนมีค่าใช้จ่ายคงที่อยู่จำนวนหนึ่ง เช่น ค่าใช้จ่ายลงทุนในการก่อสร้างอาคาร จัดซื้อที่ดิน ครุภัณฑ์ และเงินเดือน เมื่อมีจำนวนนักเรียนน้อยก็จะทำให้ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยรายหัวสูง เมื่อพิจารณาตามที่ตั้งของโรงเรียน โรงเรียนในเขตเมืองมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยรายหัวจากงบดำเนินการสูงกว่าโรงเรียนนอกเขตเมือง ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าโรงเรียนที่ตั้งในเมืองมักเป็นโรงเรียนที่จัดตั้งมานาน บุคลากรในโรงเรียนส่วนมากมีเงินเดือนสูง ซึ่งมีผลทำให้ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยรายหัวจากงบดำเนินการสูงกว่าโรงเรียนนอกเขตเมือง

3. จากผลการวิจัยที่พบว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยรายหัวนักเรียนจากเงินนอกงบประมาณของโรงเรียนขนาดใหญ่สูงสุด และโรงเรียนในเขตเมืองมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยรายหัวสูงกว่าโรงเรียนนอกเขตเมือง แสดงว่าโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนในเขตเมืองได้รับบริการการศึกษามากกว่าเมื่อคิดในแง่มูลค่าของการศึกษา โรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก รวมทั้งโรงเรียนนอกเขตเมืองได้รับบริการการศึกษาน้อยกว่า เพราะเงินนอกงบประมาณส่วนใหญ่เป็นเงินบำรุงการศึกษา ถ้าจะต้องการเงินนอกงบประมาณเพิ่ม ก็ต้องเก็บค่าบำรุงการศึกษาเพิ่ม ซึ่งสามารถทำได้ในแง่ระเบียบเพราะระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการเก็บเงินบำรุงการศึกษา กำหนดให้โรงเรียนเก็บได้ตามความเหมาะสมแก่สภาพท้องถิ่นและฐานะทางเศรษฐกิจอยู่แล้ว แต่อาจทำได้ยากในแง่ปฏิบัติ เพราะโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนนอกเขตเมืองส่วนใหญ่จะตั้งในชุมชนที่ฐานะทางเศรษฐกิจด้อยกว่าชุมชนในเขตเมือง

4. จากการวิจัยที่พบว่าความเสมอภาคของการลงทุนทางการศึกษาด้านเงินงบประมาณนั้น ในปีการศึกษา 2531 มีแนวโน้มดีขึ้นทั้งโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ ในเขตเมือง และนอกเขตเมือง โดยโรงเรียนขนาดเล็กมีความเสมอภาคมากที่สุดคือ 0.028 และโรงเรียนขนาดใหญ่มีความเสมอภาคน้อยที่สุดคือ 0.152 แต่ก็ใกล้เคียงแห่งความเสมอภาค (ใกล้ 0) แสดงให้เห็นว่าการจัดสรรเงินงบประมาณเพื่อจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 5 มีความเสมอภาคมากขึ้น เมื่อเปรียบเทียบความเสมอภาคของการลงทุนทางการศึกษาด้านเงินงบประมาณระหว่างโรงเรียนในเขตเมืองกับนอกเขตเมือง พบว่าโรงเรียนในเขตเมืองมีความเสมอภาคมากกว่านอกเขตเมือง แสดงว่าโรงเรียนในเขตเมืองได้รับจัดสรรงบประมาณมากกว่าโรงเรียนนอกเขตเมือง

5. ผลการวิจัยเกี่ยวกับความเสมอภาคของการลงทุนทางการศึกษาด้านเงินนอกงบประมาณพบว่าโรงเรียนขนาดกลางมีความเสมอภาคมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและใหญ่ โรงเรียนขนาดเล็กมีความเสมอภาคน้อยที่สุด แสดงว่าโรงเรียนขนาดเล็กได้รับเงินนอกงบประมาณน้อย ที่เป็นเช่นนี้เพราะ

ว่าส่วนใหญ่โรงเรียนขนาดเล็กจะเป็นโรงเรียนที่ตั้งนอกเขตเมือง ซึ่งสภาพทางเศรษฐกิจของชุมชนจะต่ำอยู่แล้ว และอัตราการเก็บค่าบำรุงการศึกษาของโรงเรียนก็ขึ้นอยู่กับสภาพทางเศรษฐกิจ จึงเก็บเงินบำรุงการศึกษาได้น้อย เมื่อเปรียบเทียบความเสมอภาคของการลงทุนทางการศึกษาด้านเงินนอกงบประมาณระหว่างโรงเรียนในเขตเมืองกับนอกเขตเมือง พบว่าโรงเรียนในเขตเมืองมีความเสมอภาคมากกว่าโรงเรียนนอกเขตเมือง แสดงว่าโรงเรียนในเขตเมืองเก็บเงินบำรุงการศึกษาได้มากกว่า

ข้อเสนอแนะ

1. จากการวิจัยพบว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยรายหัวนักเรียนจากยอดรวมเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณในโรงเรียนขนาดกลางมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยรายหัวต่ำสุด และความเสมอภาคของการลงทุนทางการศึกษา โรงเรียนขนาดกลางมีความเสมอภาคมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ทั้งในด้านเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ ดังนั้นรัฐบาลควรกำหนดนโยบายในการจัดโรงเรียนมัธยมศึกษาให้เป็นโรงเรียนขนาดกลางให้มากขึ้น เพื่อให้เกิดความเสมอภาคมากขึ้นและเป็นการประหยัดงบประมาณต่อไป
2. จากการวิจัยที่พบว่ารัฐจัดสรรเงินงบประมาณเป็นงบดำเนินการโดยเฉพาะงบเงินเดือนและค่าจ้างประจำ ในสัดส่วนค่อนข้างสูง (80 %) และจัดเก็บเงินงบประมาณเป็นเงินค่าใช้จ่าย ค่าวัสดุในการจัดการเรียนการสอนค่อนข้างน้อย (20 %) ทำให้การเรียนการสอนพอตาเนินการอยู่ได้เท่านั้น รัฐควรหาทางเพิ่มเงินงบประมาณด้านการพัฒนาการเรียนการสอนให้มากขึ้น
3. จากการวิจัยพบว่าความเสมอภาคของการลงทุนทางการศึกษาด้านเงินงบประมาณของโรงเรียนในเขตเมืองดีกว่าโรงเรียนนอกเขตเมือง และโรงเรียนในเขตเมืองมีค่าใช้จ่ายจากเงินนอกงบประมาณเสมอภาคมากกว่าโรงเรียนนอกเขตเมือง ควรที่รัฐจะต้องหาทางจัดสรรเงินงบประมาณให้โรงเรียนนอกเขตเมืองเพิ่มขึ้น เพื่อให้มีความเสมอภาคมากขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. จากการวิจัยพบว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยรายหัวนักเรียน จากยอดรวมเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณในโรงเรียนขนาดกลางมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยรายหัวต่ำสุด ถ้าเสนอให้จัดรูปแบบการจัดโรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดกลางมากขึ้น แต่เนื่องจากส่วนใหญ่โรงเรียนขนาดกลางจะมีที่ตั้งอยู่ในเขตเมือง ซึ่งนักเรียนในชนบทไปเรียนอาจจะมือปสรครในการเดินทางหรือในด้านค่าใช้จ่ายส่วนตัวเพิ่มขึ้น ดังนั้นควรมีการวิจัยเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายส่วนตัวเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนในเขตเมืองกับนอกเขตเมือง

2. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5

ดังนั้นควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความเสมอภาคของการลงทุนทางการศึกษาในโรงเรียนสังกัดอื่น หรือ
ในสถานศึกษาระดับอื่น ๆ

3. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความเสมอภาคของการลงทุนทางการศึกษา โดยใช้วิธีการ
วิเคราะห์อื่น ๆ หรือเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ที่ได้โดยใช้วิธีการวิเคราะห์หลาย ๆ วิธีว่าให้
ผลแตกต่างกันหรือไม่

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย